

Þriðjudaginn 30. október 1984.

Nr. 67/1984. **Ákærvaldið**

(Bragi Steinarsson vararíkissaksóknari)

gegn

Diljá Ólafsdóttur

(Jón Oddsson hrl.)

Sýknað af ákæru fyrir brot á reglum um veiði göngusilungs. Stjórn-sýsla.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Ármann Snævarr, Guðmundur Jónsson og Sigurgeir Jónsson og Gunnlaugur Briem yfirsakadómari.

Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu að ósk ákærðu með stefnu 27. mars 1984. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur. Ágrip barst Hæstarétti 25. apríl 1984.

Af hálfu ákærðu er aðallega krafist sýknu, en til vara lækkunar refsingar.

Í máli þessu er ákærða sótt til saka fyrir að hafa „stundað silungsveiði í lagnet í sjó út af Straumeyri í landi Hafnar“ 7. - 9. júlí 1982, eins og nánar segir í ákæru. Er atferli ákærðu talið í ákæruskjali varða við reglur nr. 454/1980 um veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, sbr. 6. mgr. 14. gr., sbr. c lið 1. mgr. 97. gr. laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði.

Í 6. mgr. 14. gr. laga nr. 76/1970 er kveðið svo á, að ráðherra sé heimilt að takmarka eða banna veiði göngusilungs í sjó á tilteknum svæðum og um tiltekinn tíma, „enda æski veiðinotendur eða veiðifélag slíkrar friðunar og sýslunefnd mæli með henni eða bæjarstjórn, ef veiði er fyrir bæjarlandi.“ Með reglum nr. 178/1977 var takmörkuð „veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu.“ Þessar reglur setti landbúnarráðherra að fengnum meðmælum veiðifélags Hvítár og veiðifélags Borgarfjarðar og sýslunefnda Borgarfjarðarsýslu og Mýrarsýslu.

Sýslumaðurinn í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu reit landbúnaðar-ráðuneytinu bréf hinn 3. júlí 1980. Í því greinir frá því, að embætti ríkissaksóknara hafi ekki talið unnt að byggja ákæru á reglum nr.

178/1977, með því að í þeim sé ekki vitnað til þess lagaákvæðis, sem þær styðjast við, og í þær skorti refsíákvæði eða vitnun til þess. Bréfinu lýkur með þessum orðum: „Þess er nú óskað, að ráðuneytið endurskoði reglurnar og gefi þær út á ný með viðeigandi breytingum, svo að þær öðlist fullt lagagildi.“ Landbúnaðarráðherra setti að svo vöxnu máli reglur um þetta efni hinn 24. júlí 1980 nr. 454, og voru þær birtar hinn 9. september s. á. Eru þær sama efnis og reglur nr. 178/1977 að öðru leyti en því, að í þeim er vísað til IV. kafla laga nr. 76/1970 að því er lagastoð varðar og um viðurlög til XVI. kafla sömu laga. Sýnt þykir, að reglum nr. 454/1980 sé ætlað að leysa reglur nr. 178/1977 af hólmi, þótt þær séu eigi afnumdar berum orðum með reglum nr. 454/1980.

Þegar reglur nr. 454/1980 voru settar, var eigi til að dreifa meðmælum sýslunefnda Mýrasýslu og Borgarfjarðarsýslu með setningu þeirra, en sýslunefndirnar mæltu með þeim í ályktunum sínum 8. og 10. júní 1982, og segir í þeim, að sýslunefndirnar telji reglur þessar „efnislega vera í fullu samræmi við fyrri samþykktir sínar um það efni.“ Eigi er sýnilegt af gögnum máls, að leitað hafi verið umsagnar veiðifélaga, er í hlut áttu, um setningu reglna nr. 454/1980. Samkvæmt því, sem nú var rakið, lágu eigi fyrir meðmæli sýslunefndanna tveggja og fyrrgreindra veiðifélaga á þeim tíma, er reglur nr. 454/1980 voru settar, svo sem 6. mgr. 14. gr. laga nr. 76/1970 áskilur berum orðum. Þykir þetta valda því, að reglur þessar séu ekki löggildur refsigrundvöllur, og koma eftirfarandi meðmæli sýslunefndanna eigi að haldi í því efni. Refsiheimild sú, sem ákærvald reisir ákæru á, er skv. þessu eigi viðhlítandi að lögum, og ber að sýkna ákærðu af öllum kröfum ákærvaldsins í málinu.

Samkvæmt þessum úrslitum máls ber að leggja allan kostnað af rekstri máls þessa í héraði og fyrir Hæstarétti á ríkissjóð, þar með talin málsvarnarlaun skipaðra verjenda ákærðu í héraði með þeirri fjárhæð, sem greinir í héraðsdómi, og svo málsvarnarlaun skipaðs verjenda ákærðu í Hæstarétti, 10.000.00 krónur.

D ó m s o r ð:

Ákærða, Diljá Ólafsdóttir, á að vera sýkn af kröfum ákærvaldsins í máli þessu.

Allur kostnaður af rekstri málsins í héraði og fyrir Hæstarétti á að greiðast úr ríkissjóði, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærðu í héraði með þeirri fjárhæð, er greinir í héraðsdómi, og svo málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærðu í Hæstarétti, Jóns Oddssonar hæstaréttarlögmans 10.000.00 krónur.

Dómur sakadóms Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 16. febrúar 1984.

Ár 1984, fimmtudaginn 16. febrúar, var á dómþingi sakadóms Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, sem haldið var að Bjarnarbraut 12 í Borgarnesi af Ásgeiri Magnússyni fulltrúa, kveðinn upp dómur í sakadómsmálinu: Ákærvaldið gegn Diljá Ólafsdóttur, sem tekið var til dóms 25. janúar sl.

Með ákæru, dags. 7. apríl 1983, var opinbert mál höfðað á hendur Diljá Ólafsdóttur, Höfn í Leirár- og Melahreppi, fæddri 16. nóvember 1927 á Akranesi, fyrir að hafa frá því á miðvikudaginn 7. júlí 1982, til föstudagskvöldsins 9. sama mánaðar stundað silungsveiði í lagnet í sjó út af Straumeyri í landi Hafnar.

Telst þetta varða við reglur um veiði göngusilungs í lagnet í sjó í Mýra- og Borgarfjarðarsýslu nr. 454/1980, sbr. 6. mgr. 14. gr., sbr. c lið 1. mgr. 97. gr. laga um lax- og silungsveiði nr. 76, 1970.

Þess er krafist, að ákærða verði dæmd til refsingar til þess að þola upp-töku netsins samkvæmt 100. gr. laga um lax- og silungsveiði og til greiðslu alls sakakostnaðar.

Málavextir.

Föstudaginn 9. júlí 1982, kl. 21.00, kom veiðieftirlitsmaður Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, Rúnar Ragnarsson, að silunganetum, sem lágu í þremur silungalögnum, sem tilheyra jörðinni Höfn í Leirár- og Melahreppi.

Reyndust netin vera 10 - 15 metra löng og með 1½“ möskva, og var enginn fiskur í þeim. Húsfreyjan að Höfn, Diljá Ólafsdóttir, ákærða í máli þessu, reyndist vera eigandi netanna. Voru lagnir þessar út af svonefndri Straumeyri í landi Hafnar.

Er ákærða var yfirheyrð í sakadómi 13. desember 1982 og 10. mars 1983, þá viðurkenndi hún að hafa lagt umrædd þrjú net. Kvað hún lagnirnar þrjár vera skráðar á nafn eiginmanns síns, Péturs Torfasonar, og væru veiðar þarna hlunnindi, sem metin væru sérstaklega í fasteignamati jarðarinnar og hefðu fylgt henni í áraraðir. Hefði Pétur t.d. þurft að greiða af henni skatta og skyldur á þessum tíma.

Ákærða viðurkenndi að hafa vitað af ákvæðum reglugerðarinnar nr. 454/1980, en hún hefði eigi að siður talið sig í fullum rétti til að leggja net sín, þar sem hún álitir veiðina vera hlunnindi, sem ekki væri hægt að afnema án bóta. Ákærða kvaðst þó ávallt virða banntímann skv. 19. gr. laga nr. 76/1970, og vikuna, sem hún var kærð, hefði hún lagt net sín miðvikudaginn 7. júlí og tekið þau upp að kveldi föstudaginn 9. júlí.

Vitnið Rúnar Ragnarsson, Skúlagötu 7, Borgarnesi, hefur og komið fyrir dóm og staðfest skýrslu sína.

Eftir að ákæra hafði verið gefin út í máli þessu, var Jón E. Ragnarsson hrl. skipaður verjandi í því þann 6. maí 1983 að ósk ákærðu. Vegna annarra hliðstæðra mála, sem hann hafði og verið skipaður verjandi í og eins vegna veikinda verjandans fékk hann frest til að skila greinargerð í málinu til 20. júní 1983.

Vegna andláts Jóns E. Ragnarssonar hrl. og að ósk ákærðu var Jón Oddsson hrl. síðar skipaður verjandi ákærðu með bréfi, dags. 22. ágúst 1983. Skilaði hann skriflegri greinargerð í máli þessu þ. 25. janúar sl., og var málið þá tekið til dómsálagningar.

Niðurstaða.

Í 6. mgr. 14. gr. 1. nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði er ráðherra veitt heimild til að banna veiði göngusilungs í sjó á tilteknum svæðum og um tiltekinn tíma að ósk veiðifélags eða veiðinotenda, samkvæmt meðmælum sýslunefndar eða bæjarstjórnar, ef veiði er fyrir bæjarlandi. Með útgáfu reglna nr. 178/1977 ákvað ráðherra að nýta sér þessa heimild varðandi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, að fenginni umsögn sýslunefnda beggja sýslanna og veiðifélaga Borgarfjarðar og Hvítár. Reglur þessar voru síðan endurútgefnar sem reglur nr. 454/1980 vegna vöntunar refsheimildar í reglurnar frá 1977.

Með framburði ákærðu sjálfrar svo og framburði veiðieftirlitsmanns hér fyrir dómi þykir vera nægilega sannað, að ákærða hafi á þeim tíma, sem í ákæru greinir, haft fyrrgreind þrjú lagnet til silungsveiða í lögnum sínum við Straumeyri í landi Hafnar í Leirár- og Melahreppi.

Af hálfu ákærðu hefur því hins vegar verið haldið fram á seinni stigum málsins, að net hennar hafi alls ekki legið í sjó, heldur í Hvítá, þar sem ós Hvítár sé í raun mun utar í firðinum, og að yfirmatsgerð varðand ósamörkin frá 6. desember 1977 hafi enga þýðingu í þessu sambandi. Einnig hefur því verið haldið fram af hálfu ákærðu, að fyrrgreindar reglur nr. 454/1980 hafi ekki verið settar með stjórnskipulegum hætti, því þær hafi ekki verið réttilega lagðar fyrir sýslunefndir, og jafnframt séu þær andstæðar 67. gr. stjórnarskrárinnar.

Með fyrrgreindri yfirmatsgerð frá 6. desember 1977 og framkvæmd var

skv. 94. gr. laga nr. 76/1970 að beiðni Sigþórs Þórarinssonar, bónda í Einarssnesi, var ós Hvítár í sjó ákvarðaður svo: „----- úr kletti norðan Hvítár eftir línu, sem stefnir í Seleyrarodda og mörkuð er á uppdrátt Reyðis Sigursteinssonar ráðunauta eftir fyrirsögn yfirmatsmanna,“ sbr. dskj. nr. III - 3. Mat á því, hvar ós Hvítár sé í skilningi 1. gr. laga nr. 76/1970, hefur ekki farið fram frá því fyrrgreind yfirmatsgerð var framkvæmd. Ekkert hefur heldur komið fram um, að niðurstaða mats þessa eigi ekki við rök að styðjast eða að ranglega hafi verið staðið að því á einhvern máta. Þykir og ekki skipta máli í því sambandi, þó að ákærðu hafi ekki verið gefinn kostur á að gæta réttar síns, þegar yfirmatsgerðin fór fram, því telja verður, að afmörkun óss í sjó lúti algjörlega hlutlægum réttarreglum, en á engan hátt ráðstöfunarrétti veiðieigenda. Þykir því hér verða við það að miða, að yfirmat þetta sé ákvarðandi um það, hvar ós Hvítár sé í skilningi lax- og silungsveiðilaga.

Svo sem fyrr greinir, lágu net ákærðu í lögnum út af svonefndri Straumeyri í landi Hafnar. Samkvæmt því er ljóst, að net ákærðu hafa verið alllangt neðan ósa Hvítár, svo sem þeir voru ákvarðaðir með yfirmatinu frá 1977, sbr. yfirlitskort á dskj. nr. III - 2 og III - 3. Hafa netin því legið í sjó og veiðar ákærðu því fallið undir reglur nr. 454/1980.

Fram er komið í máli þessu, að sýslunefndir bæði Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, hafa staðfest það, að hinar endurútgefnu reglur nr. 454/1980 séu í fullu samræmi við fyrri samþykktir nefndanna, sem gerðar voru í tilefni setningar reglna nr. 178/1977, sem voru þeim efnislega samhljóða. Jafnframt óska sýslunefndirnar eftir því, að reglum þessum verði framfylgt.

Að þessu athuguðu þykir verða að líta svo á, að ákvæðið um takmörkun á veiðitíma göngusilungs í lagnet í sjó, sem fram kemur í 4. gr. reglna nr. 454/1980 og telja verður almenna friðunaraðgerð, eigi sér ótvíræða stoð í 6. mgr. 14. gr. 1. nr. 76/1970 og að við setningu reglnanna hafi öllum lagaskilyrðum verið fullnægt. Með hliðsjón af þessu verður og ákvæði 67. gr. stjórnarskrárinnar eigi talið standa í vegi fyrir beitingu reglna nr. 454/1980 sem refsheimildar, enda kemur hér ekki til athugunar, hvort ákærða eigi einhvern rétt til bóta vegna setningar þeirra.

Samkvæmt öllu framansögðu þykir því nægilega sannað, að ákærða hafi gerst sek um brot það, er í ákæru greinir. Varðar þetta atferli hennar við 4., sbr. 5. gr. reglna nr. 454/1980, og þykir ákærða með því hafa unnið til refsingar, er þykir hæfilega ákveðin 7.000 króna sekt, er renni til ríkissjóðs.

Ákærða hefur ekki gerst brotleg við landslög, svo kunnugt sé. Hefur hún játað verknað sinn fúslega og virðist hafa litið svo á, að lagning neta sinna væri ekki lögbrot. Að þessu athuguðu þykir mega skilorðsbinda refsinguna, og skal hún falla niður að liðnum 2 árum frá uppsögu dómsins, haldi

ákærða almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Rjúfi ákærða aftur á móti skilorðið, afplánast sektin með 10 daga varðhaldsvist, greiðist hún ekki innan fjögurra vikna frá því henni er tilkynnt að refsingu verði fullnægt.

Samkvæmt framansögðu skulu net þau og annar veiðibúnaður, sem ákærða notaði til veiðanna, upptæk gerð til ríkissjóðs.

Ákærða greiði allan kostnað sakarinar, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jóns Oddssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 5.000.-, sem ákvarðast með hliðsjón af því, að mál þetta er eitt af 7 ákærumálum, sem telja verður mjög hliðstæð og varnir verjanda því eins upp byggðar. Jafnframt ákvarðast málsvarnarlaun að upphæð kr. 1.500.-, til dánarbús Jóns E. Ragnarssonar hæstaréttarlögmanns, sem í upphafi var skipaður verjandi ákærðu.

D ó m s o r ð:

Ákærða, Diljá Ólafsdóttir, greiði krónur 7.000.- í sekt til ríkissjóðs, en fresta skal fullnustu refsingar og falli hún niður eftir 2 ár frá uppsögu dómsins, haldi ákærða almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Rjúfi hún skilorðið, afplánast sektin með 10 daga varðhaldi, greiðist hún ekki innan 4ra vikna, frá því henni er tilkynnt, að refsing verði framkvæmd.

Ákærða greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Jóns Oddssonar hrl., kr. 5.000.-, og málsvarnarlaun að upphæð kr. 1.500.- til dánarbús Jóns E. Ragnarssonar hrl.

Upptæk til ríkissjóðs skulu vera net þau og annar veiðiútbúnaður, sem ákærða notaði við veiðarnar út af Straumnesi 7/7 - 9/7 1982.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.